

כלכלת ישראל בפתח תשע"ח – שנת יובל ה-70 למדינה ד"ר יעקב שיינין - 27 בספטמבר 2017, ז' בתשרי תשע"ח

העבר

בצילו של חרם ערבי אפקטיבי, שבגינן מדינות המערב חששו לסחור אתנו.

ועכשיו, הישראלי, חזק, משכיל ויזם. לא עוד היהודי הגלותי, המוכה, הרדוף והמושפל.

ולמדינה יש "מסה קריטית". מספר תושביה כבר גדול מזה של דנמרק, נורבגיה ואירלנד, ודומה לזה של שוויץ. נכון, לשוויצרים יש תוצר לנפש גבוה בכ-70%, אולם שוויץ לא נלחמה 1,000 שנה. היא תמיד ניטראלית, אוספת כסף, מייצרת שוקולד ועושה סקי. לעומתה, ישראל עדיין נאבקת, אך עם תוצר לנפש שהגיע כבר לממוצע של 34 המדינות המפותחות בעולם (OECD), וזה מרשים ביותר.

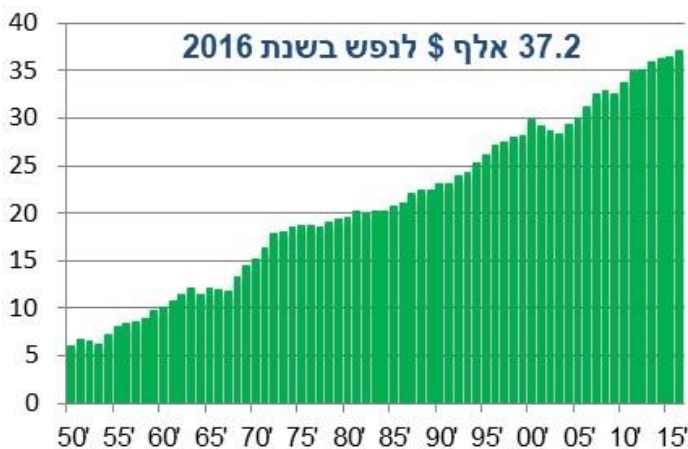
התרשים להלן מראה את הקפיצה הגדולה שעשתה ישראל בתוך 70 שנה. אם נתעלם ממדינות הנפט, התוצר לנפש של ישראל חריג בהשוואה לכל מדינות המזרח התיכון. אפילו שתי האימפריות האירופאיות, שכבשו את ממלכת יהודה לפני יותר מאלפיים שנה נמצאות היום ברמת חיים נמוכה מישראל: התוצר לנפש של איטליה, שאבות אבותיה היוו את **האימפריה הרומית**, נמוך משלנו - רק \$35,000. **האימפריה היוונית** נראית היום עלובה ומושפלת, עם תוצר לנפש של \$26,000 והרבה מדי חובות.

שנת תשע"ח פותחת את חגיגות יובל ה-70 למדינת ישראל. זהו אירוע בעל חשיבות משמעותית ביותר.

יעודה של **מודלים כלכליים** הוא להביט קדימה עד לאופק. אולם בתחילת שנה אנו גם מסובבים את הראש אחורה, במיוחד בשנת יובל ה-70, ואז מתגלים ההישגים. למרות החסרונות היום יומיים, בולט הפלא הישראלי ונותן פרופרציה לביקורת העכשווית.

מי מאמין, שרק לפני 70 שנה הוקמה המדינה ע"י 650 אלף יהודים, מהם אולי 300 אלף ציונים וותיקים, שלחמו מול 5 מדינות ערביות, שפלשו אלינו כדי לחסל את המדינה "שרק נולדה" על פי החלטת האו"ם. התחלנו כמעט מאפס, במדינה כמעט שוממה, שחצייה מדבר וחצייה ביצות, תוך קליטת עלייה עצומה, ששוכנה במעברות (כי לא היו בתים). בתוך 70 שנה הפכנו למעצמה כלכלית וצבאית החזקה ביותר באזור. עם 8.5 מיליון ישראלים, מהם 6.5 מיליון יהודים, שמהווים את הקהילה היהודית הגדולה בעולם, עם תוצר של 320 מיליארד \$, עם צבא חזק וחכם שלרשותו מיטב הציוד, מבלי שיש מדינה כלשהי שבאמת מאיימת על קיומה של ישראל, ועם ידידת אמת - ארה"ב.

התוצר לנפש מהקמת המדינה ועד היום
אלפי \$ של שנת 2016

כדי להשלים את התמונה, ישראל מדורגת על ידי חברת הדרוג הבינלאומית S&P בדירוג A+, ואילו איטליה הגדולה, עם 62 מיליון נפש, מדורגת רק BBB-. יוון, עם 11 מיליון נפש, מדורגת B-. אז ברור שישראל הצליחה בצורה מעוררת התפעלות ב-70 שנה לקיומה!

התוצר מהקמת המדינה ועד היום
מיליארדי \$ של 2016

לעלייה המרשימה מכמעט אפס תוצר ל-320 מיליארד \$, בתוך 70 שנים, אין אח ורע בעולם. אין עוד מדינה בתבל שבה האוכלוסייה גדלה פי 13, והתוצר לנפש גדל פי 7.5, בתוך שבעים שנה. וכל זאת כאשר המדינה נלחמה על קיומה, צבאית וכלכלית, במשך כמחצית מהשנים לקיומה,

כלכלת ישראל בפתח תשע"ח – שנת יובל ה- 70 למדינה

השוואה ל OECD

היום ישראל נמצאת במצב סביר בהשוואה לממוצע קבוצת ה-34 המדינות המפותחות (OECD) בעולם. מצב המאקרו של ישראל איתן: ללא גירעון גדול בתקציב המדינה, ללא אינפלציה, עם שיעור אבטלה נמוך, עם חוב לאומי קטן, עם עודף גדול במאזן התשלומים, עם תוחלת חיים גבוהה, עם שיעור מו"פ גבוה ועם השכלה גבוהה. נכון, נטל הביטחון גבוה מהמקובל במדינות המתועשות, אולם ארה"ב נמצאת עם הוצאה בשיעור דומה לשלנו.

להלן 12 מדדי מאקרו מרכזיים להשוואה לממוצע ה OECD:

מדדים מרכזיים לכלכלת ישראל, 2016

מקום ישראל	OECD	ישראל	תוצר לנפש, במונחי כוח קניה, \$
25	42,000	36,000	
4	1.7%	4.0%	2. צמיחה
14	3.1	2.2%	3. גירעון בתקציב (% תוצר)
11	101%	62.1%	4. חוב ממשלתי (% תוצר)
3	1.6%	-0.2%	5. אינפלציה במהלך השנה
8	6.5%	4.8%	6. שיעור האבטלה
34	2.2%	4.6%	7. נטל הביטחון (% תוצר)
9	0.3%	4.0%	8. עודף במאזן תשלומים (% תוצר)
30	30.4%	36.6%	9. אי שוויון בהכנסות (מדד ג'יני, 2015)
1	2.3%	4.3%	10. הוצאות מחקר ופיתוח (% תוצר, 2015)
1	27%	35%	11. שיעור בעלי השכלה אקדמית, גילאי 25-64 (2015)
8	80.2	82.1	12. תוחלת חיים בלידה (שנים, 2014)

1. הצעדים הנדרשים

הכיוון אליו נעה כלכלת ישראל בשנים האחרונות הוא בעיית וסגוי ועלול ולדרדר אותנו, יחסית. לכן, ישראל חייבת **מידית, לשנות כיוון בשבעה נושאים חשובים:**

1. השכלה לילדי הפריפריה, 2. הפשרת קרקעות למגורים,
3. מענק בגובה שכר מינימום למשרתים בצהל, 4. הגדלת המיטות בבתי החולים ותוספת של 20 אלף אחיות/אחים,
5. מאבק יעיל בתאונות דרכים, 6. הגדלת תקציב ההשקעות בתשתיות לאומיות בכ-50%, 7. עידוד השקעות בענפי המשק והכפלתן.

✓ כיום אין מספיק הקפדה על השכלת ילדי הפריפריה, שהם בעלי פוטנציאל זהה לילדי העשירונים הגבוהים. בכך נפגעת יכולת ההשתכרות שלהם בעתיד, ולכן גם תרומתם לתקציב המדינה צפויה להיות נמוכה יותר (משתכרים פחות, משלמים הרבה פחות מסים ומעמיסים נטל על האחרים). לכן יש לעבור בפריפריה, מיד, ליום לימודים ארוך הכולל חוגי העשרה והזנה.

✓ המדינה כמונופול, לא מפשירה קרקעות באיזורי הביקוש ולכן **היא זו** שמעלה את מחירי הדירות לרמה בלתי הגיונית. דירה ממוצעת עולה 145 חודשי שכר ממוצע, והיא צרכה לעלות לא יותר מ 70 חודשי שכר ממוצע (50% מהמחיר הנוכחי).

✓ רק 50% מהנוער הישראלי משרת בצה"ל, או בשירות הלאומי. זוהי הפלייה בלתי הגיונית שאורכה 24 - 32 חודשים. צעד מתקן ראשון הוא מתן מענק בגובה שכר מינימום (כיום 5,000 ₪) לכל חודש שירות. המענק ינתן לכל חייל/חיילת בתום תקופת השירות.

✓ המדינה לא משקיעה כנדרש בתשתיות לאומיות ולא מעודדת השקעות בענפי המשק. לכן יש עודף מטבע חוץ של מעל 10 מיליארד \$ לשנה, שהיו צריכים להיות מושקעים במשק.

✓ עודף מטבע חוץ גורם לשקל להתחזק, דבר המקטין את הרצון להשקיע במשק ומקטין את הכדאיות של ייצור ויצוא מוצרים סחירים. במקום לייצר, אנו מייבאים.

✓ רק בעזרת השקעות מסיביות בתשתיות לאומיות ובענפי המשק ניתן יהיה להאיץ את התוצר ולגרום לך שהפריון יעלה. עליית הפריון ב 2% לשנה היא זו שתאפשר עליית שכר ריאלית של 2%. זו הדרך לצמצם את אי השוויון ולעלות את רמת החיים בלי להעלות מיסים.

✓ רמת המינוע בישראל נמוכה מאוד בהשוואה לאירופה, ותוך 10 שנים חלק גדול מהפער צפוי להיסגר. כדי להקטין את הנוסעה, יש להאיץ **עכשין**, הקמת מערך של רכבות תחתית אמיתיות בגוש דן (לא רכבת "קלה"), יחד עם רכבת פרברים מונעת בחשמל.

✓ יש להכפיל את היקף ההתפלה מ 600 מיליון מ"ק ל- 1.2 מיליארד מ"ק לשנה. רק בדרך זו תעלם בעיית המחסור במים בישראל, ברצועת עזה וביהודה ושומרון.

שנת 3 מיתקן וסיעוד, מאחלים יצקב
שיינין, רחל שיינין וכל צוות מודלים.

אולם, מבחינת התוצר לנפש במונחי כוח קניה (= רמת חיים), ישראל עדיין נמוכה בכ- **17%** מהתוצר לנפש הממוצע של מדינות ה OECD, כלומר בשליש התחתון.

יותר מכך, התוצר לנפש בארה"ב גבוה בכ- 50% מזה שבישראל, בהולנד ובשבדיה התוצר לנפש גבוה בכ- 40%, ובאירלנד התוצר לנפש גבוה ב 90%. כלומר, יש לישראל עוד דרך ארוכה לסגירת הפער ביחס לעולם המפותח. אין כל סיבה בעולם שלא נהיה עם תוצר לנפש כמו של האירים, "רועי כבשים" לשעבר, שהיו לפני 25 שנה עם תוצר לנפש דומה לשלנו.

בנוסף, אי שוויון בהכנסות בישראל גבוה מאוד והוא מצביע על בעייתיות חברתית. חמור מכך, ישראל בתעסוקה מלאה, אולם פריון העבודה בישראל נמוך ב **25%** מהממוצע של המדינות המתועשות, דבר המצביע על קשיים צפויים בצמיחה בשנים הקרובות.

מבט על השנים האחרונות מראה על שינוי מגמה שלילי. בחמש השנים האחרונות קצב הצמיחה הממוצע לנפש בישראל עמד על 1.3%, בעוד שבארה"ב הצמיחה לנפש הייתה כ- 1.4%. כלומר, אנו לא סוגרים את הפער העצום של 50% בתוצר לנפש, אלא מרחיבים אותו!

הבהרה ואזהרה

הבהרה ואזהרה!

סקירה זו של מודלים כלכליים בע"מ מייצגת את דעותיהם של כלכלני החברה ואין באמור כאן משום המלצה לרכישה ואו מכירה של ני"ע כלשהו, או תחליף לייעוץ אישי ולבחינת "צרכי לקוח". הסקירה עוסקת בתחזיות, אשר במהותן אינן ודאיות. הנתונים בפועל יכולים לסטות משמעותית מהתחזיות. לשימוש מושכל בתחזיות אלו יש הכרח במיומנות שאינה נחלת הכלל ואין לעשות בהן שימוש ללא ייעוץ מקצועי מתאים. המידע המוצג כאן הוא חלקי, ועלולים לחול בו טעויות. מודלים כלכליים ו/או מודלים שוקי הון ו/או מי מעובדיהן אינן נושאים באחריות כלשהי לגבי החומרים הכתובים כאן. אי מימושן של התחזיות והערכות לא יהווה עילה כל שהיא לתביעה בגין נזקים ישירים או עקיפים שיגרמו עקב השימוש בהן.

מודלים שוקי הון בע"מ הינה חברה לניהול השקעות שבשליטת בעלי המניות של **חברת מודלים כלכליים**. בבעלות מודלים שוקי הון חברה לניהול קרנות נאמנות, **מודלים קרנות נאמנות בע"מ**. מודלים שוקי הון ומודלים קרנות נאמנות מחזיקות וסוחרות במניות, באג"ח ישראליות וזרות ו**במטבע חוץ** לסוגיהם, הן בשוק מקומי והן בשווקי חו"ל. לתיקי ההשקעות המנוהלים ע"י החברות הנ"ל, כמו גם לקרנות הנאמנות, יכולה להיות חשיפה משמעותית למט"ח, ולדולר בפרט. כמו כן עשויה להיות חשיפה משמעותית לאג"ח ממשלתי וקונצרני, בין אם מקומי ולבין אם זר.

לכניסה לאתר 'מודלים', [לחץ כאן](#)